

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Cerkvena molitev

o prazniku brezmadežnega spočetja Marijinega.

(Staroslovenska.)

Reče Gospod Bog zmiju: Vraždu položu posredě tebe i posredě ženi i posredě sēmene tvojego i sēmene jego: taja sokrušit glavu tvoju, alleluja.

V. Neskrvnoje Začetije jest dnes svetije Marije Dēvi.

O. Jaže zmija glavu dēvstvanoju nogoju sokruši.

Pomolimsē.

Bože, iže neskrvnim Dēvi Začetijem dostojno Sinu svojemu prēbivalište ugotoval jesi: molim te; da iže, prēdvidēv smrt togožde Sina svojego, ot vsakogo poroka shranil ju jesi, nam takožde čistim jeje hodatajstvom k tebē priti podasi. Tēmzde Gospodem.

Glagolico zamenjal z gajico X.

Kako je „Zgodnja Danica“ pred petdesetimi leti popisovala proglašenje Marijinega brezmadežnega spočetja.

Marijino leto 1854. je našlo „Zgodnjo Danico“ v oskrbi sedanjega stolnega dekana preč. gospoda **A n d r e j a Z a m e j c a**, tedaj kateheta na ljubljanski normalki. Dne 30. rožnika 1853 se je v 26. listu poslovil od njenih bralcev **L u k a J e r a n** odpravljaje se v Afriko — „v prostorno deželo Černih, černih na telesu in na duši“ oznanovat sv. evangelije. Položil je vredništvo mladega, komaj šestletnega cerkvenega časnika v zanesljive roke dotedanjega sovrednika. „Zgodnja Danica“ je izhajala pred petdesetimi leti vsak četrtek na polovici pole. Na čelu ji je stala večinoma kaka pesem; za njo so se vrstili daljši članki verske ali cerkvenozgodovinske vsebine; potem je bil „Ogled po Slovenstvu“ z zanimivimi dopisi in mnogimi domačimi novicami.

„Pogled po keršanskem svetu“ je prinašal svetovne vesti dotikajoče se katolicanov. Ob sklepu je razveseljevala „Zgodnja Danica“ svoje prijatelje zopet s kako ljubko pesmico in jim navajala „Premembe duhovšine.“

Ko praznujemo znameniti jubilej, pogledjmo v „Daničine“ predale, kako je ona pred petdesetimi leti pripravljala Slovence na proglašenje Marijinega brezmadežnega spočetja in kako jim je poročala o tem dogodku.

Izmed Marijinih pesmi, kar jih je prinesla „Danica“ leta 1854. so tri slavodatke **B r e z m a d e ž n i**. „Marii, prečisti Devici“ je zapel „J a n e z“ v 47. listu. „Slava Marii o prečistim spočetji“ (l. 48.) je naslov oduševljeni **H i c i n g e r j e v i** pesmi. „V praznik neomadežvaniga spočetja Marije Device 8. decembra 1854“ je zapel **J. V i r k** slavospev, ki se začenja s kitico:

Prelepo zarja vtrinja se,
Zlatu vse bi-erne gore;
Nebo čistejši od zlata
Se v rajskih žarkih lesketa.
Se lepši zarja čista vsa
Marija si brez vsiga madeža!

General Canrobert je v Pariz do svitile cesarice pismo poslal v zahtevu za podarjeno posvečeno svetinjo, ki ga je v boji pri reki Alni granatne teršice obvarovala. Je pa svetinja čistiga spočetja Marije Device, ki mu jo je cesarica pri poslovilu podarila rekoč: „General, nosite to svetinjo z vernim zaupanjem, varovala Vas bo!“ Tako je poročala „Danica“ po „Wien. Ztg.“ v 43. listu. V 44. listu že stoji pesem opevajoča ta dogodek: „Canrobert in svetinja.“ Zložil jo je Matej Hladnik.

Brezmadežne sv. leto je razpisal papež Pij IX. dne 1. velikega srpana 1854. Ljubljanski knez vladika Anton Alojzij Wolf, ki je ob osmini praznika brezmadežnega spočetja dne 15. grudnia 1854 slavil petdesetletnico mašništva, je razglasil jubilej v pastirskem listu, natisnjem v 43. listu „Zgodnje Danice“. S papežem vred je vabil vernike k molitvi. Molijo naj, da bi prizanašal pravični Bog s kaznijo; molijo naj, da rimska cerkev določi o brezmadežnem spočetju Marijinem to, kar je na večjo čast božjo in na večjo hvalo prečiste Device. A Bogu je prijetna le tista molitev, ki prihaja iz skesanega srca, zato razglša višji pastir veselo novico, da je pred durmi sv. leto, ko bo moči prejeti po čisti izpovedi popolne odpustke. Za ljubljansko škotijo bo tralo od praznika vseh svetnikov zjutraj do zadnjega dne prosinca 1855 zvečer. „God čistiga spočetja preblazene Device in Božje Porodnice Marije naj se po vsih cerkvah z vso mogočno slovesnostjo obhaja in naj se ta dan tudi posebno v zgorej naznanjeni namen sv. očeta molitve opravljajo“ — opominja vladika v svojem listu in nato naznanja pogoje svetoletnim odpustkom: sprejem sv. zakramentov; obisk treh cerkva enkrat ali ene trikrat izven službe božje (za Ljubljano so bile določene: stolnica, franciskanska, sentjakobska in sentpeterska cerkev); enodnevni post in imetju primerna miloščina.

Štirinajst dni pozneje je prinesla „Danica“ pastirski list tržaškega škola Jerneja Legata do duhovščine preložen z latinščine. Tudi ta list napoveduje jubilej.

Sv. leto je opeval „Daničin“ pesnik blagi Andrej Praprotnik, tedaj učitelj na Dobrovi. Obrača se do Marije kličeč:

„V tebi ni b'lo madeža,
Senci greha si bežala.
Sprosi, spačenost sveta,
Da bi nas ne zapeljala.“

V naslednjem letniku „Zgodnje Danice“ je zapel lepo pesem „Marii brez madeža spočeti.“

Za sv. leto je bila ukazana miloščina. Prav tedaj so gradili Trnovčani novo cerkev — v začetku listopada je bila dozidana do obokov in do strehe — a nedostajalo je denarnih pripomočkov. „Danica“ je tedaj prav primerno opomnila, da naj bi se oglašali dobrotniki in svetoletno miloščno darovali potrebni trnovski cerkvi. A še nekaj je opazila „Danica“. Sveto leto namenjeno proslavi Brezmadežne se je skrunilo s plesom. V zelo osoljenem sestavku: „Sveto leto pa peklenšak“ je pokaral plesalce „deželjan“ (menda vrednik sam).

* * *

Ali bomo kaj novega verovali? — tako in enako so se vpraševali ljudje pred petdesetimi leti, ko se je raznesel glas, da se povzdigne pobožna misel o brezmadežnem spočetju v versko resnico. Ali ne poreko krivoverci: Glejte katoliško cerkev, kako kuje nove resnice? — oglašali so se drugi. Ljudi je bilo treba poučiti o tem, kar se pripravja v Rimu, in to je storila „Zgodnja Danica“ v dobro premišljenih člankih. Prvi „Prečisto spočetje Marije Device“ je posnetek dr. Jariša razprave; oskibel ga je „Janez“ — prav tisti, ki se je spomnil Marijine visoke odlike tudi v vezani besedi. Drugi članek priobčen v 47. in 48. listu nadkriljuje prvega glede na temeljitost. Izšel je izpod peresa matljivega Petra Heisingerja. Naslov mu je: „Marija Devica brez madeža spočeta po pobožni misli vsih časov.“ V uvodu pobija pisatelj krivo misel razširjeno med ljudmi, da se gre za začetek življenja Jezusa Krista, ki ga je Marija od sv. Duha spo-

čela. On pojasnuje, da treba misliti ob tej resnici na početek življenja Marijinega; zato priporoča Hicinger, da naj se rabi določnejša oblika: Marija Devica brez madeža spočeta — rajši nego: Prečisto spočetje Marije Device. Potem navaja iz vseh časov svedoke, da je sv. katoliška cerkev vsekdar in povsod verovala, da Marija nikdar ni bila oskrunjena s podedovanim grehom. V posebnem člančku naslovljenem: „God spočetja Marije Device na Slovenskim zgodaj znan“ poroča isti pisatelj po Valvazorju, Schönlebnu in de Rubeisu, kako je oglejski očak Friderik po čudežu nagnjen ukazal, da naj se v njegovi škofiji vsako leto dne 8. grudna praznuje god spočetja Marije Device. Ta god je v avstrijskih dednih deželah povzdignil v praznik cesar Ferdinand II.

Razen omenjenih razprav je objavila „Danica“ tudi Andreja Likarja „Pridigo v praznik neomadeženiga spočetja Marije, prečiste device“ (l. 46.). Govornik dokazuje brezmadežnost, če premišljujemo Marijo kakor mater božjo samo ob sebi, potem iz svetega pisma in iz usnega izročila.

Bralci „Zgodnje Danice“ so željno pričakovali poročila o znamenitem dogodku, ki se je izvršil dne 8. grudna 1854 v Rimu. V 51. listu jih je o tem obvestila „Danica“ v članku „Marija Devica brez madeža spočeta.“ Naj se ponatisne tu v proslavo jubileja Marijinega v celoti:

„Giornale di Roma“ je 9. grudna slovesnost praznika prečistiga spočetja Marije Device v Rimu natanko popisal; v začetku tega popisovanja se bere: „V jutro 8. grudna 1854 je bila v Vatikanski cerkvi velika prigodba, ki jo bodo vse prihodnje stoletja poviševale. Viši pastir katoliške cerkve, Pij IX. so za verski stavk izrekli, kar je bilo v oziru presvete Marije brez Madeža spočete stoletja sem pobožna pa vesoljna misel, česar so škofje in njim izročeni verni serčno želeli. Rim, ki je bolj željno kakor vsako drugo mesto papeževe določbe pričakoval, ker Marijo močno močno časti, Rim je bil že zarano

hudo nepokojin. Vsakteri Rimljani in velika množica ptujcov iz mnogih krajev so k Vatikanu vrel, da bi bili pri slovesnosti pričujoči in de bi slisali, kaj de jim je verovati v oziru Matere Božje brez madeža spočete.“

(Po popisovanji slovesniga obhoda od Sikstove kapele do cerkve sv. Petra, in cerkvenih obredov o ti priliki, se dalje bere:)

„Ko je bil evangeli v latinskim in potem v greškim jeziku pet, so prečastiti kardinal Macchi, dekan kardinalskiga zbora, in dekani viših škofov in škofov, ki so bili pri veliki slovesnosti pričujoči, pa tudi viši škof gerškiga in viši škof armenskiga obreda k stopnicam apostolskiga sedeža pristopili in svetiga očeta takole ogovorili:

„Sv. Oče! kar katoliška cerkev več časa sem serčno želi in polnoglasno prosi, da naj se po Vašim nar višim in nezmotljivim sklepu neomadeženo spočetje presvete Device Marije, Matere Božje določi, v povišanje njene hvale, slave in časti, v imenu svetiga zbora kardinalov, škofov katoliškiga svetá in vsih vernih ponižno in serčno prosimo, da se bodo pri ti slovesnosti spočetja preblažene Device občne želje spolnile.“

„Blagovolite torej, sveti oče, v ti cerkvi, ki je pervaku aposteljnov posvečena, v tako slovesnim zboru nar imenitnišiga starašinstva, škofov in ljudstva, apostolski glas povzdigniti in versko določbo neomadeženiga Mariinega spočetja razglasiti, nad čemur bo veselje v nebesih in nar veči radost na svetu.“

Na to so s, oče odgovorili, da prošnjo svetiga zbora, škofov pa vernikov radi sprejmejo, da pa morajo poprej sv. Duha na pomoč poklicati. Zapeli so zdaj „Veni Creator“ in s papeževimi pevci vred je obilna množica verniga ljudstva pesem pela in s posebno pobožnostjo ibožjiga razsvitljenja za papeža prosila, ki so se bližali trenutku, v katerim naj bi z apostolskiga sedeža resnico izrekli, pred ktero bi se mogli vsi katoličani spoštljivo pripogovati, akoravno jih še tolikanj loči kraj, postava, jezik in obnaša.

Po pesmi so sv. oče zročnim glasam določbo brali in so bili tako ginjeni, de so mogli večkrat prenehati; vsi pričujoči so bili enako ginjeni.

V določbi so sv. oče slovesno rekli:

„De je verska resnica, de je bila preblažena Devica Marija v pervim trenutku spočetja, s posebno predpravico in gnado Božjo, z močjo za-

služenja Jezusa Kristusa, Zveličarja človeškiga rodu, čista ohranjena vsaciga madeža poerbaniga greha.*

To je tedaj slovesna verska določba, ki je je toliko prošnikov od apostolskiga sedeža pričakovalo, zavoljo ktere so bili vsi katoliški škofje poprašani, slovesna določba, ki jo bo toliko škotov, ki so v Rim prišli, de bi jo slišali, vernivši se v svoje škofije z veseljem vernim oznanovalo.

Ko je bila določba zbrana, so prečastiti kardinal-dekan zopet se vrnili k stopnicam apostolskiga sedeža; zahvalili so se sv. očetu, de so z apostolsko veljavo resnico neomadeženiga spočetja izrekli in so jih prosili, de naj bi zapovedati dotično pismo na svetlo dati. Apostolski pronotarij in zavetnik svetovavstva so prosili privoljenja za napravo pisma te slovesne prigodbe. Sv. oče so v to dovolili.

Topovi grada S. Angela in vsi zvonovi so oznanovali, de je določba razglašena; Rim se je pričel praznično lepšati.

(Potem se popisujejo dajne cerkvene slovesnosti, kronanje Mariine podobe v kapeli Siksta IV., ki spočetje pred oči stavi, razsvitljenje kupije Sempeterske cerkve in kapitola, prelepo razsvitljenje vsiga mesta i. dr.)

Kdaj je bila v ljubljanski škofiji razglašena nova verska resnica? Zlatomašnik knez vladika Anton Alojzij Wolf je izdal dne 1. susca 1855 pastirski list, ki je naznanil vernikom veselo vest, da se je izpolnilo to, po čemer so hrepenci naši predniki: poglavar sv. cerkve je ukazal, da naj vsak katoliški kristijan veruje, da je Marija brez madeža spočeta. O slovesnosti razglasenja te verske resnice je poročala „Zgodnja Danica“ v 12. listu dne 22. susca 1855. Za slavnost so bili odločeni trije dnevi 17., 18. in 19. dan susca. Vse te tri dni so bile popoldne v ljubljanski stolnici slovesne litanije Matere božje. Tedaj so po pozdravu: „Kraljica vseh svetnikov“ zapeli: „Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta.“ Litanije je imel prost dr. Simon Ladinig ob navzočnosti vseh stolniških kanonikov. V nedeljo dne 18. susca in na sv. Jožefa dan je bilo presv. Rešnje Telo zjutraj od pol-

šestih do poldne izpostavljeno. Veliko sv. mašo je služil v nedeljo vladika, o prazniku drugi dan pa proš. Pastirski list o brezmadežnem spočetju je v nedeljo pred jutranjo službo božjo bral vernikom stolni župnik in kanonik Jožef Zupan in pred veliko sv. mašo kanonik Ivan Zlatoust Pogačar.

Lavantinski škofiji je v prelepem pastirskem pismu („Zg. D.“ 1854, l. 13. in 14.) oznanil Marijino brezmadežno začetje škof Anton Martin Slomšek dne 28. svečana 1855. Ob razglasitvi te verske resnice je navzočeval Slomšek v Rimu — edinec izmed slovenskih škofov. J. Č.

Brezmadežna

na obzorju naše domovine.

4. Njen god in praznik.

„Blagrovali me bodo vsi rodovi“ . . . Zaradi veličja prejetega v prvem hipu življenja od Gospoda proslavljajo Marijo vsi krščanski rodovi. Izdavnica — že krog leta 675. je praznovala vzhodnja cerkev god njenega spočetja. Spomin te skrivnosti je presadila zapadna cerkev z vzhoda zgodaj med svoje Marijine godove.

Na Slovenskem sta se kosala Oglej in Solnograd, kako bi dostojneje proslavila prvi hip bivanja Marijinega na zemlji.

Starodavna pripoved, ki jo pripisujejo sv. Anzelmu Kenterburiškemu, nam poroča, kako se je pričel god Marijinega spočetja v višji škofiji oglejski.

Za časa nekega francoskega kralja je živel duhovnik kraljevega rodu, ki še ni bil mašnik. On je srčno ljubil Jezusovo mater in skrbno opravljal njene dnevnice. Po nasvetu svojih starišev se je hotel oženiti z hčerjo nekega odličnega plemenitnika. Nekega dne se spomni po sv. maši, da še ni opravil za tisti dan običajnih duhovnih dnevnice na čast presv. Devici; zato ostane sam v cerkvi in moli pred oltarjem Marijinim njene duhovne molitve; ko pa izreče anti-fono: „Lepa in častita si hči Jeruzalemska“ — prikaže se mu Marija z dvema angeljema, ki sta ga prijela za desno in za levo roko. Marija mu

* Primeri pridige: „Na praznik brezmadežnega spočetja Marije Device“ — „Danica“ t. 1903, str. 378.

veli: „Ako sem jaz lepa in častita, kako je to, da me zapuščaš in si jemlješ drugo nevesto? Ali nisem jaz najlepša? Mar nisem lepša od one?“

„Presladka Gospa moja“ — odgovori duhovnik osupel — „tvoja svetloba nadkriljuje vso posvetno lepoto. Kaj hočeš, gospa, da naj storim?“

„Ako telesno nevesto, ki se ji hočeš vdati, zapustiš iz ljubezni do mene, imel boš mene za nevesto v nebeškem kraljestvu in ako slovesno praznuješ god mojega spočetja vsako leto dne 8. grudna in to praznovanje priporočaš, boš z menoj venčan v kraljestvu mojega Sina.“ Izgovorivši to naročilo je izginila Marija. Ne da bi bil vprašal stariše, stopil je ta duhovnik v neki samostan zunaj svoje domovine in se pomenišil. Pozneje je postal patrijarh v Ogleju. Dokler je živel, praznoval je god spočetja presv. Device ob imenovanem dnevu s posebno osmino in je to svetkovanje razširjal.

To je bil patrijarh Friderik, ki je izza leta 902. do 921. vladal oglejsko cerkev. Nekateri zgodovinarji trdijo, da je on prvi v Evropi uvel god Marijinega spočetja. Ker je bila večina Slovencev podložna oglejskim škofom, zato lahko s ponosom trdimo, da se naš narod že tisoč let 8. dne grudna spominja Brezmadežne in njenega spočetja. Neizpodbitna zgodovinska poročila trdijo, da je bil omenjeni Marijin god v 11. stoletju običajen v oglejski in sosednjih škofijah. Izza leta 1263. so ga razširjali zlasti redovniki sv. Frančiška. Leta 1419. je prejela župna cerkev loška odpustek 40 dni za razne godove in za vse Marijine praznike; med njimi je na prvem mestu omenjeno spočetje Marije Device.

Papež Sikst IV. je potrdil leta 1483. posebno duhovno opravilo (officium) za 8. dan grudna; ali tedaj še niso smeli praznovati brezmadežnega spočetja Marijinega, nego le „god spočetja brezmadežne Bogorodice Marije.“ Še leta 1622. je papež Gregor XV. to izrečno izjavil.

V ljubljanski škofiji se je jelo častiti brezmadežno spočetje Marijino zlasti za knezo škofa Hrena. Hote izkoreniniti krivoverstvo, ki se je proti koncu 16. stoletja vperilo med Slovence, se je opiral omenjeni gorečnik na svetno pomoč avstrijskih

vladarjev, a se bolj na nadzemeljsko pomoč one, ki je zatrla vse krive vere. Pričujoči spis ga je že omenjal kakor pospeševalca čiščenja Marije brez madeža spočete. Razpravljaje o skrivnostnem Marijinem prazniku treba zabeležiti, kar piše o njem škof Hren. Leta 1615. omenja v svojem dnevniku, da je „spočetje blažene Marije Device samo „festum chori“ t. j. tak god, ki se ga spominjajo mašniki v mašnih in časoslovnih molitvah, a se ne praznuje slovesno; a dvanajst let pozneje stoji v Hrenovem dnevniku opomnja, ki pravi, da se „spočetje“ spočetja brezmadežne Device Marije kakor zapovedan praznik. Iz rokopisne zgodovine tovarštva Jezusovega nam je jasno, kdo je povzročil ta sklep. Povišanje 8. dne grudna v zapovedan praznik je izprosila od škofa že opisana bratovščina Brezmadežne, ki ga je leta 1627. zelo slovesno svetkovala. Slavnost se je odlikovala radi številnih obhajancev.

Ljubljana je že dve leti poprej praznovala Marijino brezmadežno spočetje kakor zapovedan praznik, nego ga je ukazal slaviti cesar Ferdinand II. Njegova vojskovodja Tilly in Wallenstein sta porazila danskega kralja Kristijana IV. Te bojne vspehe je pripisoval pobožni vladar zaščiti Marijini. V zahvalo in hkrati v nadaljno priporočilo je naročil cesar vsem cerkvenim poglavarjem svojih dednih dežel, da naj oznanijo vsakoleten praznik brezmadežnega spočetja prečastite Device Marije in naj ga praznujejo. Ko je škof Hren prečital cesarski ukaz, zapisal je v dnevnik znamenite besede: „Kako polno vere je pismo pobožnega in prezmagovitega cesarja! Beri in zavezameš se. Zaradi raznih mnogih, celo čudovitih zmag nad svojimi sovražniki, dobljenih z nebeško pomočjo in zaščito, zahteva preslavni vladar Ferdinand II., da naj se god spočetja Marijinega v bodoči spomin zanamcem sploh praznuje kar najslavesneje.“

Škofje so si prizadevali, da se izvrši želja cesarjeva. Dne 31. vinotoka 1629 je izdal solnograški višji škof Paris Lodron škofom: krškemu, sekovskemu in lavantinskemu,

velikim duhovnikom (Erzpriester), na Štajerskem, na Gorenjem in Spodnjem Koroškem okrožnico naznanjujočo: Njegovo veličanstvo rimski cesar je izjavil prošnjo, da naj bi se god brezmadežnega spočetja Marijinega v zahvalo za zmage privojevane z njeno prošnjo uvel kakor javni praznik in se vsako leto slavil dne 8. grudnia. Zato naj poskrbe gospodje škofje v svojih škofijah in veliki duhovniki v svojih arhidijakonatih, da se ta praznik takoj uvede in dne 8. grudnia vedno svetkuje.

Ze omenjena zgodovina jezuitskega reda poroča, kako slovesno so praznovali Marijin skrivnostni praznik vselej v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani, kjer je domovala bratovščina Brezmadežne. L. 1642. je povečal ta dan s slovesno sv. mašo in z govorom v omenjenem sveščti stolni prost in kristolovski škof Mikael Kummer pl. Kamski (de Kamberg) ob navzočnosti ljubljanskega vladike Otoma grofa Buchheima. Slovesnost Marijinega brezmadežnega praznika je leta 1644. povišala osemurna pobožnost pred izpostavljenim presv. Resnjim Telesom v petih cerkvah ljubljanskih. Cesar je bil tedaj v velikih vojnih stiskah; zato je ukazal vernim podložnikom, da naj molijo zanj in za srečo njegove vojske tisti dan pred Najsvetejšim. Svečano so praznovali 8. dan meseca grudnia tudi naslednja leta, n. pr. leta 1664., ko je ljubljanski škof Jožef grof Rabatta ne oziraje se na to, da mu niso hoteli kanoniki azistirati izven stolne cerkve, daroval slovesno sv. mašo na imenovan praznik v cerkvi sv. Jakoba. L. 1686. je opravil večernice pred praznikom prost Oktavijem Barcellem; poleg sta bila škof Ziga grof Heberstein in zatiski opat baron Ludovik pl. Kammschlüssel. Izza leta 1664. je bil 7. dan grudnia vselej postni dan na čast Brezmadežni.

Kakor nekdaš Ferdinanda II. bila je tudi cesarja Leopolda I. sreča zelja pomnožiti slavo nebeske kraljice. On ni miroval, dokler ni l. 1665. izposloval od papeza dovoljenje, da se sme praznik brezmadežno spočete po vsej sveti rimski državi praznovati.

Med ljudmi se je čezdalje bolj širilo čescenje neomadežanega spočetja Marijinega. To je nagnilo papeza Aleksandra VII., da je leta 1667. temu čescenju priznal javnost in ga potrdil. Papež Inocencij XII. je potem leta 1693. vsej

zapadni cerkvi ukazal, da naj praznuje ta god, in Klemen XI. ga je povzdignil v zapovedan praznik.

P. B.

(Dolje pride).

IV. nedelja v adventu.

In vse meso bo videlo izveličanje božje.

(Luk. 3.)

Prihod je znak adventnemu času. Na prihod nas pripravljajo vsi štirje evangeliji adventne dobe in z njimi vred vse cerkveno življenje tega časa — vse to na prihod Gospodov. Prihod Odrešenikov na sodbo naj nam resno besedo prvonedeljni evangelij slika pred duha. Kako so mu pripravljali prihod na zemljo vsi proroki stare dobe do onega zadnjega, ki je kakor angelj gradil pred njim njegov pot, stopi naj nam drugo nedeljo pred oko. Kako mu prihajajočemu nismo vredni jermenov odvezati od črevljev, uči naj nas tretjenedeljni, kadar se v zakramentu kakor adventna dušna hrana združuje z nami. Kako da sta prihoda: njegov in njegove matere na svet največi zgodbi, kojih je deležno postalo v svoji bedi človeštvo na zemlji — o tem, dragi, se pogovorimo v obeh proslavo in v svoj dušni prid danes to uro.

Komu naj nezazumevno bode gorko veselje v borni kočici, kjer se jim je rodilo ljubo zemsko dete; komu nezazumevno — saj je vendar človek najzlahnejša rast tega božjega stvarjenja? Saj je uprav tu priklila nežna človeška cvetka na ta svet; izročila se starišem v last, ki naj jim nad vse bodi ta dar iz višav in ki naj torej skrbno ljubeznijo čuvajo nad tem detečjim življenjem.

Kedo bi si karati upal materino radost, če meni v svojem veleupju, da bode še kaj posebnega iz tega deteta — saj menda zadnja naših mater več, koliko slavnih mož in žena je uprav v našem slovenskem rodu vzniknilo iz borih domov. Če upa ta mati — kaj je pa sladkejšega od upa, privoščimo jej ta mili up. A, ker ni dano vsacemu vzkipei navzgor, in če že dete ne doseže kaj

velicega, bode pa brezdvombeno vsaj kaj blazega — in blagost — to je materi več še, nego velikost.

Kaj menite, dragi, ni bila li takrat razlita neizmerna radost — prav tolika, kolikor je prenašati more človeško srce — neizmerna radost je bila razlita nad ono hišo v Joahimovem zavičaju v Nazaretu, kamor sta po ustnem izročilu (Kard. Baronij) iz Aninega rojstnega mesta Betlehema radi strahu pred Herodom pribegnila Joahim iz Davidove hiše, in pa zaročena mu žena Ana, iz družine velikega duhovnika Arona? — Herod je bil namreč v svoji kruti bojazljivosti nameraval, da pomori ves Davidov rod; zato sta se varna pred njim, torej srečna čutila tu v Galileji izvan Herodove krvave oblasti — in sreči vrhunec juna je bil pač zgrajen, ko sta sedaj v pozni dobi svojih zemskih dni neko soboto jutro, 8. v mesecu septembru (Baronij) osrečena bila — znakom najobsežnejše darovitosti od zgoraj: z milostno deklico Marijo, prihodnjo materjo božjega Edinorojenca, z vrelcem vseh bivših, vseh sedanjih in vseh prihodnjih milosti na zemlji in v nebesih.

Dragi! Izpod tega blaženega krova v Nazaretu naj zaplava med vse narode na zemlji slava tu rojeni — saj velečastnica Marija stré kedaj kači srupapolno glavo; ta neomadežanka jo stré, ki se je po božjem vkrepu prikazala kakor veliko znamenje na nebu „obdana solnce in mesec je bil pod njenimi nogami in venec dvanajsterih zvezd na nje glavi —“ (Skriv. raz. 12. 1.) ona neomadežanka, ki bode ponos in sreča ne le enemu ljudstvu na zemlji — ponos bode in sreča slehrnemu narodu in to, dokler bode vzhajala nad to zemsko kroglo zlata dnevna zvezda, naše solnce, in dokler ne potone v morskih valovih, kar je stvarjenega bilo in se v zračnih višinah ne razpali vse to, kar v sebi shranjuje ta naš lepi Adamov dom.

Dragi! In kedo nas bi se z Joahimom in z Ano vred ne veselil te mile zgodbe Marijinega prihoda na svet, če bi z njima vred gledati mogel v najbližo prihodnost te velike Nazarenčanke, te: slavljenske izraelske zemlje, tega veselja in te časti svojega ljud-

stva; te najimenitnejše vseh deklic; te oblagodarjenke Boga Očeta; te izvoljenke božjega Sinu; te verne neveste sv. Duha? Kedo vas nebi pritrjal temu dejstvu, ki naj je beležimo tu ponosom: da je brezdvombeno Marijino rojstvo druga zgodba bila v vrsti onih, s kojimi je božja milost oblagodariti sklenila vesoljni človeški rod.

*

Poglejmo, dragi, to trenutje že koj danes v ono polnočno aro na betlehemskih livadah — dosti južno doli pod Marijinem rojstnim mestecem Nazaretom; tje, kjer so v Marijinem naročju revni pastirčki prvi bili videli izveličanje božje.

Svit se žari v tej zgodovinski noči tu krog Betlehema pod tako milozračnim južnim obnebjem; milozračnim v tej dobi, ko skoraj redoma vse premira in prezeha pri nas, v našem nam ljubem zavičaju.

In glejte! Svitel Gospodnji angelj se vstopi pred te preproste pastirce, ki se bode na krogbetlehemskih pašah. Tudi nje obsveti njega božji žar tako, da se silno bojé. A nebeska prikazen nagovori in opominja te uboge bivalce kršnih betlehemskih ravnin; naj se nikar ne bojé, saj uprav njim, poniznim revežem oznanja veliko veselje, ki dojde vsemu ljudstvu — zakaj danes to noč je bil v Davidovem mestu, v Betlehemu, rojen Izveličar, kateri je Krist Gospod. Znamenje resničnosti njegovih besedi jim to-le bodi: „Dete najdete v plenice povito in v jaslice položeno.“ (Luk. 2. 12.) In ne se vsega! Ob enem obda tega angelja-oznaniatelja one blage novosti nebeskih vojska velika truma. Hvalili so Boga in ga proslavljali rekoč: „Slava Bogu na višavi in mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje.“ (Luk. 2.)

Dragi! Niso li ob tej vse stvarjenje vzradujoči zgodbi tihoma, a vendar v svoji tajni govoriči zakramljale cvetke med seboj ter klonile svoje glavice doli na zemljo, na to zemljo, ki bode kmalu porošena s tega novorojenega deteta nas vse odrešujočo sv. krvijo? — Niso li ob tej uri toliko zivalneje zažuboreli vrelci, ki pretakajo palestinska suha tla — toliko zivalneje, kolikor dragoceneje so njihove redke vode na

teh skalnih grudah ter so popevali svojo valovito pesem gori proti višavam? — Ni si do tega trenutka priprto nebo zavrisknilo vneto veselja; veselja — da se izgubljeno človeštvo kmalu zopet povračati jame tu sem na svoj pravi dom; radosti zavrisknilo, ker je poslalo na svet pravega mironosilca in je radi tega dejstva vsa zemlja omiljevala nebeske sladkobe? Ni li sam nebeški Oče s svojega zračnega prestola vzradoščen ozrl se na milijone ter milijone proti nebu razprostrtim rok, ki so kakor silne terjalke hotele z neba dohiti na zemljo onega, ki naj že vendar dojde med nas; kojega naj nebesa rosé, kojega naj oblaki dežé in zemlja naj se odgrne ter naj ga nam izkali. In usmilil se je Oče v nebesih ter poslal onega, kojega sv. rojstvo je prva zgodba, kar jih je včakala ta naša zemlja; kar jih dočaka za naprej ona in z njo vred vesoljni človeški rod — presveto Kristovo rojstvo na svet.

* * *

Dragi! Prevzeti blaženstvenega rojstva Izvoljenke med ženami se jej hvaležnostno vклонimo ker je svojim rojstvom — s to drugo vseh svetnih zgodeb — osrečila nas in ves človeški rod — svojo mater.

Upajmo pa, upajmo po otročje, da nas vse sprejme radovoljno ter materinimi čustvi predstavi onemu, ki je svojim prihodom med nas na svet izročil prvo vseh svetovnih zgodeb — vseh, kar jih je bilo od pričetka in jih bode do konca dni — onemu, ki je Očetov iz nebes in njen Sin — naš brat. Amen.

Iz domovine.

Brezmadežna in „Zgodnja Danica“. Ko se je „Slovenski cerkveni časopis“ po

enoletnem izhajanju ob novem letu 1849. prelevil v „Zgodnjo Danico“, dobila je ta zanimiv nacelni okrask, ki jo je zaljšal tri leta, dokler ji je bil vrednik in založnik Ivan Zlatousti Pogačar. Kakšna je bila tedaj „Danica“ glava? Nad naslovom je bila v podobljena brezmadežna Devica klečeča na zemeljski krogli oviti s kačo, ki drži v zrelo jabolko. Desna noga Marijina tišči kači glavo. Devica ima roki sklopljeni na prsih; krog glave je dvanajst zvezd, v ozadju večja zvezda s širnim sijajem. Ob skrajnih oblakih so razvrščeni angelji; na vsaki strani držita dva večja — eden lilijo, drugi vrtnico v tokah. Napis ob spodnjem robu naznanja, da je narisal „Danico“ Brezmadežno Goldenstein, vrezal v les pa M. Charles v Ljubljani.

Star Daničar.

Iz sveta.

Proslava Brezmadežne v Rimu. Osrednji odbor rimski za proslavo Brezmadežne je pozval katoličane, da naj nabirajo mile darove za pokritje stroškov proslave. Dosedaj je došlo v ta namen 40,778.82 italijanskih lir. Za zlati venec, ki okrona sv. oče z njim dne 8. grudnia t. l. kip Matere božje, se je nabralo 54,500.00 italijanskih lir. Za Marijin shod v Rimu so žrtvovali katoličani 1,133.63 lir. Pripomniti treba, da so mnoge odlične gospe zlasti na Francoskem v to svrhu darovale svoje dragocenosti, dijamante, briljante, bisere in zlato. Venec na Bogorodičnem kipu bo izmed najdragocenejših kron, kar jih je na svetu.

K. L.

Zrnje.

Kakšna je bila Marija? — Epifanij popisuje Marijo takole: Polt ji je bila pšenične barve; bila je belkastih las, bistril, svetlorjavih, skoro olivastih oči; obrvi so ji bile vzbočene in temne, nos podolgast, ustnice cvetoče in dražestne posebno, kadar je govorila. Obraz ni bil okrogel, nego obličast, roki in prsti podolgovati. E.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrto leta 1 krono 50 vin. Zmaja Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v Ivane Pichlerjeve tabakarni na Kongresnem trgu.